

Avenços en l'instrumental del segle XVIII

Durant aquest recorregut al llarg de la història de l'odontologia hem intentat aportar una pinzellada dels trets característics de la nostra professió al llarg dels segles. Avui repassarem com era i com ha evolucionat l'instrumental necessari per fer tractaments quirúrgics a la cavitat oral. Quan es va produir la primera cirurgia oral? Qui la va practicar? Quins instruments es van fer servir?

Les restes arqueològiques evidencien que fa aproximadament 5 milions d'anys un homínid va confeccionar els primers objectes de pedra amb la capacitat de tallar. Primer, l'*Homo habilis*, però sobretot l'*Homo neanderthal*, van cercar materials inerts com l'os, el marfil, el bambú i les pedres per donar-los forma i utilitzar-los per retirar espines i puntes de fletxa de les possibles ferides que poguessin patir. La màxima perfecció d'aquestes eines

no es va aconseguir fins al neolític, amb l'*Homo sapiens*. Se sap que les agulles són d'ús comú des de 20.000 anys aC, i res fa sospitar que no s'utilitzessin per suturar. Malgrat el desenvolupament d'aquestes primeres eines, els dits, les ungles i la boca s'utilitzaven com una tercera mà, tal com apunta l'historiador i metge John Kirkut. Probablement, entre les pràctiques quirúrgiques destacables es produïen extraccions de cossos estranys després d'una cacera o estroncaments d'hemorràgies mitjançant el taponament amb certs vegetals i compressió de la ferida fins a controlar-ne el sagnat.

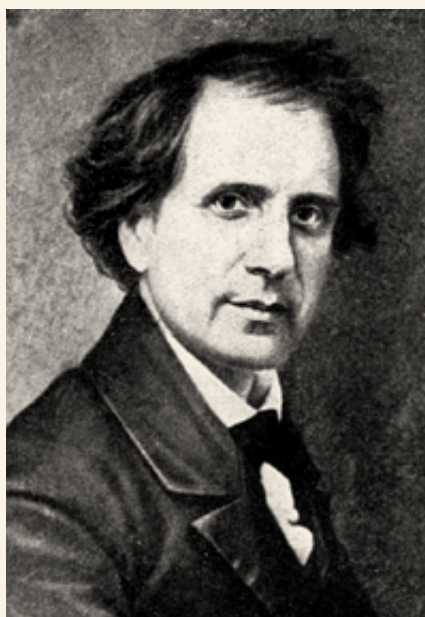
Van haver de transcórrer segles de lluita entre els que estaven a favor i els que estaven en contra de tancar les ferides o lligar els vasos; discussions sobre el benefici o no de fer autòpsies per descobrir com era i com funcionava el cos humà; experimentació amb plantes medicinals, sobretot

durant l'edat mitjana; regulació de l'ús de la bata llarga o la bata curta, i qui podia actuar sobre un tipus de tractament o un altre. I és que fins al Renaixement, amb el canvi de pensament i amb l'entusiasme de conèixer, la cirurgia no va ser definida com una especialitat, i fins al s. XIX no s'establirà com una disciplina independent. Pierre Fauchard, Antonio Campani, John Hunter, Simon Hüllihen, entre d'altres, van contribuir amb els seus estudis i coneixements en el nostre camp, però sobretot, en el capítol que avui analitzem, van instruir i participar de forma activa en la creació i la modificació de l'instrumental utilitzat fins al moment.

Només durant el segle XVII es van publicar més de 100 treballs d'odontologia en els quals s'analitzaven amb gran amplitud i detall les diverses patologies orals presents a la boca. Cada autor cercava i plasmava els seus

Pierre Fauchard

Simon Hüllihen

Johan Schultes

Armamentarium Chirurgicum

Fòrceps de voltor

diagnòstics, els possibles tractaments i tot allò que empíricament havien pogut observar en gran part dels seus pacients. El denominador comú de tots els dentistes era el dolor dental i com procedir quan és present. L'exodòncia ha estat al llarg de la història una de les formes per poder controlar-lo.

Estris egipcis de bronze, l'odontagra o primer fòrceps dissenyat ja en època grega, equipament recollit per Abulcasis, depressors linguals... són alguns dels instruments que hem pogut conèixer als articles anteriorment publicats a la nostra revista. Però

sens dubte, personatges com Johan Schultes (1595-1645), metge i historiador, van facilitar-ne el recull. En el cas de Schultes, amb la redacció de l'obra *Armamentarium Chirurgicum*, que va ser publicada pel seu nebot després de la seva mort. Els noms emprats són particulars, a la vegada que creatius, ja que feien més referència a una col·lecció d'animals que al mateix material. Així, trobem eines com ara el pelicà, el musell de gos, el bec de lloro específic per a les exodòncies de molars inferiors, el bec de corb per a les arrels, i els fòrceps de voltor per a les malposicions dentals. De la mateixa manera, aquest alemany va ser el pioner a implantar un nou material en les cirurgies: les gases de forma rectangular. L'objectiu d'aquesta gasa era cobrir una ferida o cicatriu amb posterioritat a la intervenció, a manera d'apòsit, tal com les coneixem nosaltres en l'actualitat.

DRA. DOLORS CEPERUELO
Directora de SomCOEC

BIBLIOGRAFIA

García-Roco, O.; Méndez, M. *Breve historia de la cirugía bucal y maxilofacial*; Instituto Superior de Ciencias Médicas. "Carlos J. Finlay".

Ramírez, H. *¿Y antes de Fauchard qué? La odontología en las cavernas, los templos, los hospitales y las universidades.* Rev. Clin. Periodoncia Implantol. Rehabil. Oral Vol. 5(1); 29-39, 2012.

Gelbier, S. *The Royal Colleges, the LDS and the struggles of the dental profession.* British Dental Journal Volume 213 N. 5 Sep 8 2012.

De la Garza, L. *Bisturíes, agujas y suturas: La evolución del material básico de la cirugía.* Cirujano General Vol. 30 Núm. 4 - 2008.

